

Kde a jak Česká republika pomáhá

MOLDAVSKO

Kde a jak Česká republika pomáhá

MOLDAVSKO

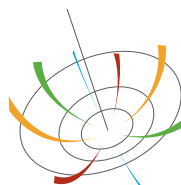

Mgr. Jiří Pánek a kol.

Olomouc 2013

Kde a jak
Česká republika
pomáhá

Katedra rozvojových studií
Přirodovědecká fakulta, Univerzita Palackého

UNIVERZITA
PALACKÉHO
V OLOMOUCI

OBSAH

Úvodní slovo	7
Moldavsko	10
Info o Moldavsku	11
Vybrané projekty	12
Centrum pro děti ulice ve Vadul Lui Voda	13
Zlepšení životního prostředí Moldavska využitím českých environmentálních technologií vyráběných ve společných česko-moldavských podnicích	15
Podpora rozvoje domácí pečovatelské služby	17
Pracovní listy	20
Pracovní listy – řešení	23
Tiráž	24

ÚVODNÍ SLOVO

Globalizovaný svět je plný paradoxů a překvapení. Před půl stoletím jsme dokázali vyslat člověka na oběžnou dráhu a nedlouho poté na Měsíc. Nedokázali jsme se však definitivně zbavit některých eradikovatelných nemocí, jako je např. malomocenství nebo dětská obrna.

Světový ekonomický produkt dosahuje hodnoty přibližně 70 tisíc miliard amerických dolarů, to znamená 10 tisíc USD na jednoho obyvatele. Přesto žije miliarda lidí pod hranicí absolutní chudoby, za méně než 1,25 dolaru na den.

Odpověď na otázku, proč jsou některé země a regiony zaostalé a jiné se úspěšně rozvíjejí, není vůbec jednoduchá. Někteří to vysvětlují tzv. teorií závislosti (světové hospodářství je hierarchický systém, kde „centrum“ vytváří závislou „periferii“, západní blahobyt je pak důsledkem vykořisťování bývalých koloniálních území).

Jiní hledají vysvětlení s pomocí geografických a environmentálních faktorů (např. v tropech je rozvoj obecně obtížnější kvůli klimatickým podmínkám a infekčním nemocem; vnitrozemské státy jsou na tom hůře, než státy s přístupem k moři apod.).

Další skupina odborníků zastává tzv. kulturní determinismus, kde nezbytným předpokladem prosperity je zaměření na soustavnou práci, inovace, úspory, vytváření zisku, ale také je nezbytná vysoká míra sociální důvěry ve společnosti, náročnost etického systému a schopnost dobrého vládnutí.

Nejspíše to bude od každého trochu a čekáme na tvůrčí syntézu těchto tří přístupů. Ať už je to však jakkoliv, podstatné jsou především skutky (praxe), nikoliv jen slova (teorie). Proto je důležité, aby rozvinuté země, ale také komunity a jednotlivci v těchto zemích, byli ochotni a schopni kvalifikovaně pomáhat bližním v nouzi. A to nejen v rámci rodiny, regionu nebo dané země, ale také těm, kteří jsou geograficky a kulturně vzdáleni.

Kromě solidarity a altruismu k tomu máme i řadu dobrých praktických důvodů. Poskytováním rozvojové pomoci, resp. rozvojové spolupráce, můžeme do jisté míry předcházet ozbrojeným konfliktům a terorismu. Můžeme omezovat nelegální migraci a organizovaný zločin, chránit životní prostředí a ekosystémy globálního významu, pronikat na nové, do budoucna možná perspektivní trhy. Můžeme takto napomoci uplatnění našich výrobků a technologií v zahraničí, vylepšit svoji prestiž na mezinárodní scéně, budovat lepší diplomatické vztahy se zeměmi přijímajícími pomoc. A můžeme také podpořit zaměstnanost a odborné i jazykové dovednosti především u mladých lidí, kteří nejčastěji v rámci rozvojové spolupráce do zahraničí vyjíždějí.

Česká republika poskytuje zahraniční rozvojovou pomoc (spolupráci) od roku 1995 a takřkajíc se „učí za pochodu“. Objem naší pomoci není velký, jen asi 0,1 % hrubého domácího produktu (objem pomoci poskytovaný skandinávskými státy je zhruba sedminásobný). Přesto má tato pomoc svůj dobrý význam a smysl nejen v zemích příjemce, ale také u nás – přispívá ke zvyšování povědomí o dnešním komplikovaném světě a výzvách globálního významu, kterým budeme čelit.

Tato publikace se snaží zjednodušenou, ale názornou formou informovat o projektech a aktivitách, které probíhají nebo donedávna probíhaly v deseti prioritních zemích české zahraniční rozvojové spolupráce. Doufáme, že Vás zaujme do té míry, že se o rozvojových zemích budete chtít dozvědět více a sami si najdete potřebné informace z veřejně přístupných zdrojů. To alespoň bylo naše přání a cíl – nezavalit Vás množstvím dat, ve kterých se ztrácí vlastní informace a nepřehltit Vás informacemi, ve kterých se ztrácí poznání a porozumění.

Pokud tedy následující stránky vzbudí ve Vás, dospělých i studentech, zájem o dění v rozvojových zemích a snad i touhu se do rozvojových aktivit nějakou formou zapojit, bude pro nás nejlepší odměnou vědomí, že jsme se nenamáhalí zbytečně.

Doc. RNDr. Pavel Nováček, CSc.

vedoucí Katedry rozvojových studií
Přírodovědecká fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

PROČ MOLDAVSKO?

Moldavsko patří již tradičně mezi prioritní země Zahraniční rozvojové spolupráce České republiky (ZRS ČR). Země byla zařazena mezi prioritní země s programem spolupráce usnesením vlády od roku 2004. V současné době v Moldavsku probíhá celkem 18 projektu v gesci České rozvojové agentury

Dominantními tématy ZRS ČR v Moldavsku jsou sanace ekologických škod, ochrana vodních zdrojů a sanitace, budování sociální infrastruktury a oblast vzdělávání. V oblasti sociální péče byly v roce 2012 v Moldavsku realizovány projekty, jejichž výstupy přímo nebo nepřímo omezují negativní dopady dočasné pracovní migrace Moldavanů. Byly proto budovány institucionální kapacity moldavské vlády pro práci s opuštěnými dětmi a zvyšována kvalita a dostupnost zdravotně-sociálních služeb domácí péče o staré či nemocné. V sektorech zásobování vodou a sanitace a obecné ochrany životního prostředí probíhá spolupráce v podobě projektů zaměřených na obnovu systémů nakládání s odpadními vodami a odstranění dlouhodobých ekologických zátěží. Zemědělské projekty v Moldavsku jsou zaměřeny na podporu konkurenceschopnosti a efektivity malých a středních podnikatelů a rozvoj ekologického zemědělství a rozvoj podnikatelských dovedností malých a středních zemědělců zvýšením transferu znalostí pomocí televizních pořadů.

V listopadu 2012 byla podepsaná Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Moldavské republiky o rozvojové spolupráci. Tento dokument pozitivně ovlivní všechny projekty ZRS ČR v Moldavsku, například nebude docházet ke zdanění projektových nákladů v Moldavsku a import technologií bude automaticky zbaven dovozního cla. Tato dohoda je první dokument tohoto druhu v rámci ZRS ČR.

Mgr. Jan Černík

Česká rozvojová agentura

MOLDAVSKO

Moldavsko, oficiálním názvem Moldavská republika, je stát na východě Evropy ležící mezi Ukrajinou a Rumunskem, ve kterém žije asi 3,5 milionu obyvatel (2011). Svoji rozlohou 33 843,5 km² (+ 4 163 km² rozloha separatistického Podněstří, údaje dále uváděné obvykle neberou v úvahu Podněstří, není-li uvedeno jinak) je Moldavsko asi poloviční jako Česká republika. Hlavním městem je Kišinev (Chişinău) a úředním jazykem je rumunština. Na jihu Moldavska se nachází autonomní oblast Gagauzsko, kde žije obyvatelstvo turkického původu a na východě je autonomní oblast a mezinárodně neuznávaný stát Podněstří. Moldavsko bývá někdy nazýváno jako Moldávie, což je historické území, které vzniklo ve 14. století a rozkládá se mezi Karpatami a řekou Dněstr. Dnes je toto území součástí Rumunska, Moldavska a Ukrajiny.

Moldavsko leží mezi řekami Prut a Dněstr, jedná se o vnitrozemský stát, přestože leží velice blízko Černého moře, od jehož břehů dělí Moldavsko místy i pouhé 2 km. Jedná se o kopcovitou zemi, přestože nejvyšší bod Bălăneşti Hill leží pouze 430 m n.m.

Podnebí je v Moldavsku podobné tomu v České republice, zimní teploty se pohybují ve stejných hodnotách jako například v Praze, letní teploty jsou vzhledem k poloze Moldavska v průměru o několik stupňů vyšší. Celoroční srážkové průměry jsou obecně vyšší v Moldavsku.

Moldavsko jak jej známe dnes, vzniklo až s rozpadem Sovětského svazu, jehož součástí se stalo ke konci druhé světové války. Předtím, v meziválečném období, bylo Moldavsko součástí Rumunska. Právě po rozpadu Sovětského svazu si zachovala následnická Ruská federace svou vojenskou přítomnost v Moldavsku, konkrétně v Podněstří, kde žijí převážně Rusové a Ukrajinci. V současnosti je Moldavsko fakticky rozděleno na dvě části, mezi nimiž nepanují příliš přátelské vztahy – Moldavsko a Podněstří. V Moldavsku žije přibližně 3,5 milionu obyvatel. Jedná se hlavně o moldavské Rumuny, Ukrajince a Rusy. Tomu odpovídá náboženské zastoupení, naprosto dominantním vyznáním je ortodoxní křesťanství. Ačkoliv je Moldavsko nejchudší zemí Evropy, tak vykazuje určité socioekonomické charakteristiky, které se výrazně liší od zbytku chudých zemí a jsou dědictvím Sovětského svazu.

Zajímavý je moldavský přírůstek, nebo v tomto případě spíše úbytek obyvatel, protože zdejší obyvatelstvo vymírá tempem 0,07 % ročně. Např. Česká republika a její obyvatelé vymírají ještě trochu rychleji, a to tempem 0,12 % ročně. Dalším ukazatelem je věkové rozložení obyvatelstva, které odpovídá úbytku obyvatel. Tedy do 15 let věku spadá 15,5 % obyvatel, zatímco 74 % obyvatel je v produktivním věku, od 15 do 65 let. Např. typické africké rozvojové země vykazují vysoké přírůstky obyvatel a většina obyvatel těchto chudých zemí najdeme v kategorii do 15 let věku. V Moldavsku žije 27 % obyvatel pod hranicí chudoby a Index lidského rozvoje (HDI) Moldavsko umístil na 111. příčku ze 187 zemí. Přibližně polovina obyvatel stále žije na venkově a zemědělství je zde významným zaměstnavatelem, v zemědělství pracuje 40 % obyvatel, ale ještě větší část obyvatel nalezla práci

v sektoru služeb, kde pracuje 45 % obyvatel a zbytek pracujících nachází obživu v průmyslu. Nezaměstnanost v Moldavsku dosahuje přibližně 8%. Moldavský hrubý domácího produktu (HDP) na hlavu činí 2500 USD, zatímco HDP České republiky na hlavu dosahuje přibližně desetinásobku. Naději dává vysoký meziroční růst HDP, který v moldavském případě dosahuje 7%. Moldavsko má zápornou obchodní bilanci, ač by se mohlo zdát, že je to naopak. Problémem je, že exportuje zboží, které má nízkou přidanou hodnotu a naopak je Moldavsko nuceno dovážet zboží s vysokou přidanou hodnotou. Mezi exportní komodity patří především zemědělské, textilní a strojírenské produkty. Naopak Moldavsko dováží chemikálie, paliva anebo stroje. Mezi největší obchodní partnery patří Ruská federace, Ukrajina, Rumunsko, Itálie a Německo. V případě komunikačních technologií je na tom Moldavsko relativně dobře. Mobilní telefon zde má více než 3 milionů obyvatel a internet využívá 1,3 milionu lidí.

INFO O MOLDAVSKU

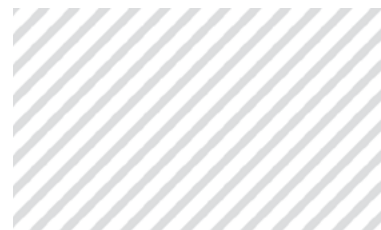
Název:	Moldavská republika
Hlavní město:	Kišiněv
Rozloha:	33 843,5 km ² (méně než polovina ČR)
Počet obyvatel:	asi 3,5 mil. (cca 3krát méně než v ČR)
Jazyk:	rumunština (do roku 2013 moldavština)
Náboženství:	pravoslaví
Státní zřízení:	parlamentní republika

VYBRANÉ PROJEKTY

Centrum pro děti ulice ve Vadul Lui Voda

Realizátor projektu	Stát	Lokace projektu	Délka mise
ADRA	Moldavsko	Vadul Lui Voda	2008

Popis mise:

Kvůli špatné ekonomické situaci je v Moldavsku vysoká nezaměstnanost, mnoho lidí tedy odchází hledat práci do zahraničí. Většina z nich však odchází bez dětí, které nechávají u prarodičů, příbuzných nebo známých. Takové to děti pak ale často skončí na ulici, většinou utíkají – kvůli špatným vztahům či zneužívání, kolikrát jsou ale také příbuznými na ulici přímo posílány, aby žebraly.

Proto taky před necelými 10 lety vznikl projekt Street Children – Děti ulice, jehož hlavním cílem bylo pomoci právě takovýmto dětem, vrátit je do původních rodin a pomoci jim obnovit jejich ztracené rodinné vazby, posílit jejich sebevědomí, řešit jejich osobnostní problémy, problémy ve škole a připravit je na budoucí život ve společnosti. Pobočka společnosti ADRA v Moldavsku založila v rámci tohoto projektu Centrum pro děti ulice ve městě Vadul Lui Voda, které je vzdáleno jen asi 18 kilometrů od Kišiněva, hlavního města. Centrum bylo vybudováno za přispění místního sponzora a stalo se tak „dočasným“ azylem pro opuštěné děti. Většinou slouží skupince 30 dětí během jednoho roku, projekt chce vrátit děti do jejich původních rodin a do společnosti, snaží se řešit jejich osobnostní problémy či problémy ve škole.

ADRA nemusí platit nájem za budovu, ve které centrum je, ale hradí veškeré další náklady (na údržbu, energie, personál, jídlo pro klienty, jejich oblečení atd.). Během pobytu dětí v tomto zařízení s nimi pracuje tým specialistů a dobrovolníků – psycholog, vzdělávací poradce a sociální pracovník. Součástí projektu jsou také volnočasové aktivity – keramické dílny, návštěvy kulturních a sportovních akcí a různých kurzů. Do průběhu tohoto všeho se ADRA snaží zapojit i lidi z venku, a to především příbuzné dětí nebo děti z okolí.

Aktivity se ale nezaměřují pouze na děti, ale také na dospělé – také oni se potřebují profesně vzdělávat. Zaměstnanci centra se tedy účastní kurzů a seminářů zohledňujících poslední poznatky psychosociální problematiky mládeže. Díky tomuto projektu se podařilo zlepšit podmínky života dětí a také péči o ně a díky specifickým kurzům je připravit na život, který je čeká mimo centrum. To vykazuje jednu z největších „návratností“ dětí v Moldavsku, až 25 % dětí je zpětně integrováno do svých původních rodin, či jsou jim nalezeny rodiny adoptivní. Důležitá funkce centra je též budování kapacit jeho zaměstnanců – sociálních pracovníků nebo speciálních pedagogů. I díky nim byl projekt vyhodnocen moldavskou vládou jako neúspěšnější integrační centrum v Moldavsku v roce 2009.

Rozpočet: 930 991 Kč.

Zdroje:

ČESKÝ ROZHLAS: Děti ulice v Moldavsku [online]. [cit.31.10.2011].

Dostupné z WWW:

http://www.rozhlas.cz/svet/clanky/_zprava/545479

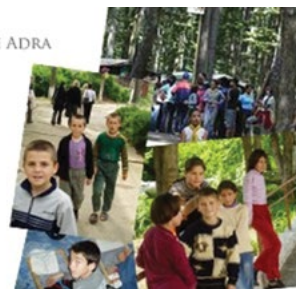
ADRA ČR: Zahraniční projekty [online]. [cit.31.10.2011]

Dostupné z WWW:

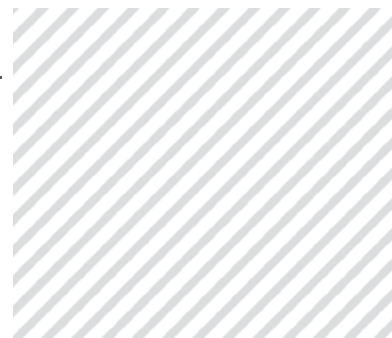
<http://www.adra.cz/projekty/zahranicni-projekty/rozvojove/moldavsko--street-children>

HUMANITÁRNÍ ORGANIZACE ADRA
POMÁHÁ V MOLDAVSKU.

POMOZTE
I VY!

Zlepšení životního prostředí Moldavska využitím českých environmentálních technologií vyráběných ve společných česko–moldavských podnicích

Realizátor projektu	Stát	Lokace projektu	Délka mise
Ircon s.r.o.	Moldavsko	Moldavsko	2005—2008

Popis mise:

Projekt je zaměřen na snížení negativních dopadů místního průmyslu a municipalit na životní prostředí, čehož bylo dosaženo zvýšením dostupnosti environmentálních technologií v zemi prostřednictvím systémového přístupu v ochraně životního prostředí v moldavských průmyslových podnicích a obcích. Pod vedením realizačního týmu zde byly identifikovány možnosti zavedení preventivních opatření a vypracovány technologické návrhy pro efektivní realizaci environmentálních technologií.

Veškeré technické návrhy, které jsou vypracované s cílem minimalizovat kapacitu potřebných zařízení a tak snížit investiční náklady spojené s jejich realizací, jsou založeny na aplikaci českých environmentálních technologií. Dostupnost environmentálních technologií je dále podpořena transferem příslušných znalostí z České republiky, vyškolením moldavských partnerů a zakládáním společných česko-moldavských podniků zaměřených na výrobu těchto technologií.

Projekt navazuje na projekt „Budování institucionálních a odborných kapacit pro aplikaci preventivních ekologických přístupů v průmyslu“, realizovaný v Moldavsku v letech 2001 až 2003. Projekt je navržen jako bilaterální. Projekt podporuje přijetí nové legislativy v oblasti čištění odpadních vod, zainteresované vládní orgány a představitelů obcí v přijetí nového přístupu v čištění odpadních vod. Dále podporuje využívání nových technologií v oblasti vodního managementu a získávání nových informací v oblasti vodního managementu pro municipality měst a obcí, nevládní organizace a soukromé subjekty. V neposlední řadě též napomáhá k přípravě a realizaci studijních cest do České republiky pro místní projektanty a představitele místních firem na podporu moderního přístupu čištění odpadních vod v Moldavsku, asistence v oblasti započetí výroby environmentálních technologií v Moldavsku a přispívá k podpoře zaměstnanosti a vzdělávání.

Podobný projekt:

Moldavsko, Budování institucionálních a odborných kapacit pro aplikaci preventivních ekologických přístupů v průmyslu.

délka mise: 2001—2003

rozpočet: 3 000 000 Kč

realizátor: Centrum čistší produkce

Rozpočet: 12 000 000 Kč.

Zdroje:

Ircon, s.r.o. Zlepšení životního prostředí Moldávie využitím českých environmentálních technologií vyráběných ve společných česko-moldavských podnicích [online]. [cit. 14. 10. 2011].

Dostupné z WWW: <http://www.ircon.cz/moldavsko-3>

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Program rozvojové spolupráce mezi Českou republikou a Moldavskou republikou na období 2006 – 2010 [online]. [cit. 14. 10. 2011]. Dostupné z WWW: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/1637/Moldavsko.pdf>

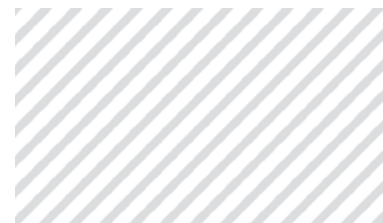
Ministerstvo životního prostředí. 2002. Zahraniční rozvojová pomoc České republiky v působnosti Ministerstva životního prostředí (1997 – 2002) [online]. [cit. 14. 10. 2011].

Dostupné z WWW: [http://www-1.sysnet.cz/projects/env.web/zamest.nsf/defc72941c223d62c12564b30064fdcc/6b40016e31eccc9cc1256ce8004c8569/\\$FILE/Priloha%201.pdf](http://www-1.sysnet.cz/projects/env.web/zamest.nsf/defc72941c223d62c12564b30064fdcc/6b40016e31eccc9cc1256ce8004c8569/$FILE/Priloha%201.pdf)

Poznámky:

Šíření preventivních environmentálních přístupů v průmyslu přispívá ke zlepšení kvality životního prostředí Moldavska a zvyšuje konkurenceschopnost moldavských podniků na evropském trhu.

Podpora rozvoje domácí pečovatelské služby

Realizátor projektu	Stát	Lokace projektu	Délka mise
Charita Česká republika	Moldavsko	Moldavsko	2007—2010

Popis mise:

Projekt je zaměřen na rozvoj domácí sociální péče v Moldavsku prostřednictvím posílení dostupnosti a kvality pečovatelské služby v domácím a komunitním prostředí. Zaměřuje se zejména na vzdělání zodpovědných pracovníků v oboru a na posílení dostupnosti a kvality domácí pečovatelské služby v oblastech, v nichž byla tato péče doposud dostupná nejméně. Moldavsku bylo v posledních letech přičteno smutné první místo mezi nejchudšími státy Evropy, když průměrný plat v zemi je 30 EUR a 26 % obyvatel žije pod hranicí chudoby. Nedostatek pracovních příležitostí a katastrofální ekonomická situace státu způsobuje masový exodus pracovních sil. V současnosti pracuje podle oficiálních ukazatelů nejméně jeden milión obyvatel Moldavska v zahraničí, zejména v zemích EU a v Rusku, což je téměř třetina obyvatel produktivního věku.

Celková částka převáděná migranty svým blízkým do vlasti činí více než třetinu státního rozpočtu, a tyto peníze jsou i na vině stoupajících cen zejména potravin, oděvů a nemovitostí. Tyto finance tudíž poslouží pouze k udržení chodu domácnosti a nákupu základních potřeb, ale nebývají příliš často investovány.

Nejčastěji emigrují za prací obyvatelé zemědělských oblastí, které jsou nejvíce postiženy destabilizací moldavské ekonomiky. Tito občané Moldavska jsou také často vystaveni – i přes sílu všech zatím zorganizovaných kampaní – podceňovanému riziku obchodu s lidmi a organizovaného zločinu, které nelegální cesta do zahraničí přináší. Migrace obyvatel v produktivním věku vede k situaci, že v zemi zůstávají staří lidé a hlavně děti, které jsou odkázány samy na sebe. Ty, které neskončí na ulici, se dostávají do péče tzv. internátních škol. Momentálně je v jejich péči 13 000 dětí a dalších nejméně 25 000 dětí přežívá na půl na ulici a napůl v těžkých podmínkách u příbuzných a známých, kteří nejsou schopni se o ně dlouhodobě postarat. Tyto děti představují další velmi ohroženou skupinu obyvatel, neboť jejich postavení není jednoduše odhalitelné a identifikovatelné.

Rozpočet: 15 200 000 Kč.

Zdroje:

Charita ČR [online]. 2007 [cit. 2011-10-16]. Moldávie.

Dostupné z WWW: <http://old.charita.cz/article.asp?nArticleID=1113&nDepartmentID=224&nLanguageID=1>

Charita ČR [online]. 2010 [cit. 2011-10-16]. Moldavští odborníci na domácí péči navštívili Českou republiku.

Dostupné z WWW:

<http://www.caritasczech.org/kde-pusobime/moldavsko/novinky/175727.htm>

Informační Systém o Veřejných Zakázkách [online]. 2007 [cit. 2011-10-16]. OZNÁMENÍ O ZADÁNÍ ZAKÁZKY.

Dostupné z WWW:

<http://www.isvzus.cz/usisvz/usisvz01007Prepare.do?znackaForm=6001253503001>

Poznámky:

Ve dnech 28.—30. září 2010 se v České republice uskutečnila studijní návštěva moldavských odborníků na domácí péči. Návštěva byla součástí projektu Podpora rozvoje domácí pečovatelské služby, Moldavsko, jehož cílem je posílení kvality pečovatelské služby v domácím a komunitním prostředí v Moldavsku. Projekt se realizuje ve dvou moldavských regionech – Cahul a Dubasarai, kde jsou provozována rovněž denní centra. Mezi hlavní body studijní návštěvy patřilo setkání moldavských odborníků na domácí péči se zástupci českého Ministerstva práce a sociálních věcí, kde si obě strany navzájem vyměnily zkušenosti z této oblasti. Moldavané byli seznámeni s legislativou upravující poskytování ošetrovatelské a pečovatelské služby v českém prostředí, se způsobem úhrady služeb domácí péče a podílem pojišťoven na této úhradě. Moldavským odborníkům byl rovněž předán metodický materiál sloužící k přípravě pracovníků pro práci ošetrovatelů.

Setkání se za českou stranu zúčastnili kromě zaměstnanců Charity ČR zástupci českého Ministerstva práce a sociálních věcí (Odboru mezinárodní spolupráce a Odboru sociálních služeb a sociálního začleňování), Ministerstva zdravotnictví ČR a České rozvojové agentury, za moldavskou stranu potom zástupkyně Ministerstva práce, sociální ochrany a rodiny Angela Chirilov, zástupkyně Ministerstva zdravotnictví Tatjana Zatić, zástupce Národní zdravotní pojišťovny Ghenadii Damascan a ředitelka Asociace Homecare a zároveň manažerka projektu realizovaného Charitou ČR Tamara Adasan.

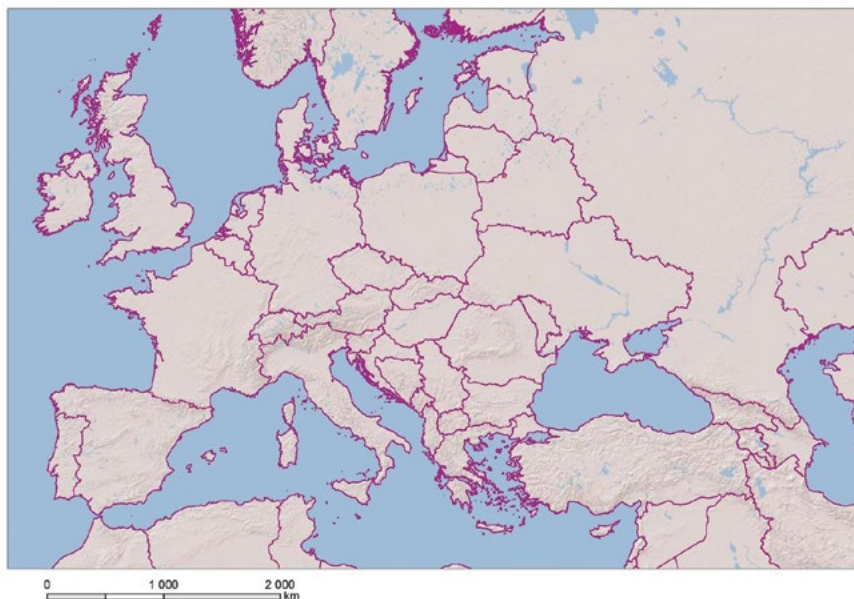
Součástí jednání bylo také zhodnocení dosavadních výsledků projektu a diskuse na téma budoucí spolupráce. V rámci studijní návštěvy zavítali zástupci moldavské strany také do hospicu v Rajhradě u Brna, který je spravován Diecézní charitou Brno. Zde jim ředitel Jaromír Bílý názorně představil způsob práce lékařů a zdravotních sester, a to včetně celkového chodu celého zařízení. Všichni účastníci vyhodnotili studijní návštěvu jako přínosnou pro jejich práci a získané poznatky a zkušenosti hodlají zúročit i ve své praxi.

PRACOVNÍ LISTY

- 1) Zaznačte na mapě Evropy, kde se nachází její nejchudší země –
– tj. Moldavsko.

- 2) Do slepé mapy zakreslete:

- sousedící státy
- hlavní město Moldavska
- řeky Prut a Dněstr
- autonomní území – Podněstří
- moře, ke kterému patří většina moldavského povodí

3) Doplňte základní údaje

	Moldavská republika	Česká republika
počet obyvatel		
úřední jazyk		
náboženství		
rozloha		

4) Doplňte následující tvrzení:

Moldavská republika bývá někdy mylně nazývána jako _____ ,
což je ale _____ území, které vzniklo ve 14. století, a rozkládá se
mezi Karpatami a řekou Dněstr.

Dnes je toto území součástí tří států:

_____ .

Úřední řečí Moldavska je _____ .

5) Zakreslete na časovou osu, kdy bylo Moldavsko součástí Sovětského
svazu, Rumunska a od kdy je samostatné.

_____

19002000

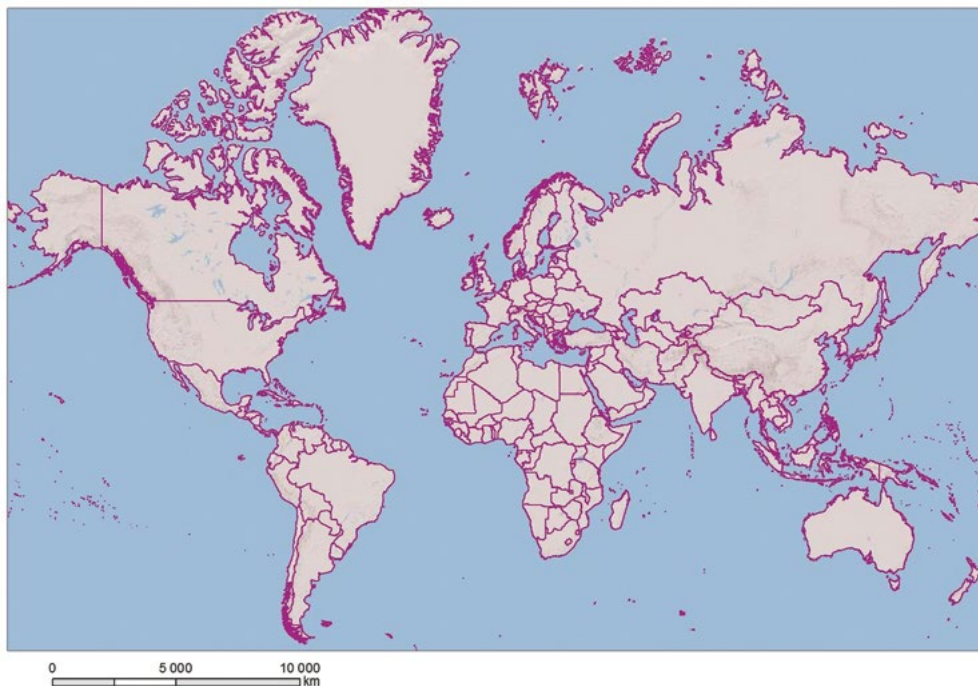
Moldavsko jak jej známe dnes, vzniklo až s rozpadem _____ ,
jehož součástí se stalo _____ . Předtím, v meziváleč-
ném období, bylo Moldavsko součástí _____ . Právě po
rozpadu _____ si zachovala následnická Ruská federace svou
vojenskou přítomnost v Moldavsku, konkrétně v _____ ,
kde žijí převážně Rusové a Ukrajinci.

6) Co značí index HDI – Human development index/ Index lidského rozvoje?
Ze kterých tří veličin se skládá?

_____
_____
_____
_____

7) Česká republika se na pomyslném žebříčku HDI pohybuje na _____ místě, zatímco Moldavsko na _____ celkem ze 187 zemí.

8) Součástí české zahraniční politiky je také spolupráce s méně vyspělými zeměmi světa. Protože ale prostředky ČR jsou omezené, vybrala si naše vláda několik rozvojových zemí, které označila jako prioritní s programem rozvoje a na ně soustředí svoji pomoc. Do mapy zakreslete, o jaké země jde.

9) Česká republika spolupracuje s Moldavskem již dlouhou dobu, po kterou bylo v Moldavsku podpořeno mnoho rozvojových projektů. Jedním z nich je průzkum a vyčištění podzemních vod v okolí obcí Lunga a Mărculești.

a) Čím byly podzemní vody v okolí těchto obcí znečištěny?

---

b) Kde se v půdě tyto látky vzaly?

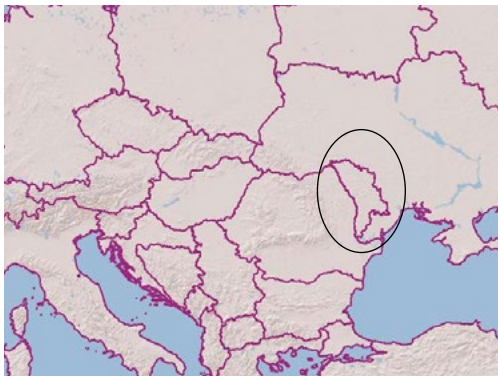
c) Proč bylo nutné tuto situaci vyřešit? Jak komplikovala život místním lidem?

PRACOVNÍ LISTY – MOLDAVSKO – ŘEŠENÍ

1) Zaznačte na mapě Evropy, kde se nachází její nejchudší země – tj. Moldavsko.

2) Do slepé mapy zakreslete:

3) Doplňte základní údaje

	Moldavská republika
počet obyvatel	3,5 mil.
úřední jazyk	moldavština/rumunština
náboženství	pravoslavní křesťané
rozloha	33 843,5 km ²

4) Doplňte následující tvrzení

- Moldávie
- historické území
- Rumunsko, Moldavsko a Ukrajiny
- rumunština

5) Zakreslete na časovou osu, kdy bylo Moldavsko součástí Sovětského svazu, Rumunsko a od kdyje samostatné .

Sovětského svazu; ke konci druhé světové války; Rumunsko; Sovětského svazu; v Podněstří.

6) Co značí index HDI? Ze kterých tří veličin se skládá?

„Index lidského rozvoje“ se snaží lépe postihnout skutečnou kvalitu lidského života a nepodřizovat vše pouze hospodářskému růstu. Zahrnuje bohatství, zdraví a vzdělanost. Index lidského rozvoje je kompilován z HDP na osobu, úrovně dosaženého vzdělání a očekávané délky života.

7) Česká republika se na pomyslném žebříčku HDI pohybuje na 28. místě, zatímco Moldavsko na 98. celkem ze 187 zemí.

8) Součástí české zahraniční politiky je také spolupráce s méně vyspělými zeměmi světa: Afganistan, Moldavsko, Mongolsko, Etiopie, Bosna a Hercegovina.

9) V těsném sousedství obcí Lunga a Mărculești fungovalo do počátku devadesátých let dvacátého století vojenské letiště Mărculești. Důsledkem špatného nakládání s pohonnými látkami došlo k značné kontaminaci podzemních vod. V okolních vesnicích je ve veřejných i soukromých studnách na hladině silná vrstva ropných látek. Tyto studny tvoří hlavní zdroj užitkové i pitné vody pro velkou část místní populace, stávající stav je tudíž kritický. Projekt má za cíl snížit znečištění podzemních vod ohrožující zdraví obyvatel v obcích Lunga a Mărculești a zabránit dalšímu šíření znečištění a poté vytvořit vstupní předpoklady pro následné zlepšení zásobování obyvatel obcí pitnou vodou. Projekt realizovala česká firma Dekonta a.s.

Více: <http://www.geoinformatics.upol.cz/app/rozvoj/proj/projekty-det.php?id=17>

KDE A JAK ČESKÁ REPUBLIKA POMÁHÁ MOLDAVSKO

Projekt „Kde a jak Česká republika pomáhá“ je podporován z prostředků České rozvojové agentury a Ministerstva zahraničních věcí ČR v rámci Programu zahraniční rozvojové spolupráce ČR.

Více informací a příkladů projektů rozvojové spolupráce naleznete na webových stránkách projektu „Kde a jak Česká republika pomáhá“:

<http://geoinformatics.upol.cz/app/rozvoj/>

Autor: Mgr. Jiří Pánek (jiri.panek@upol.cz)

Spoluautor: Mgr. Michal Rigel

Pracovní listy: Bc. Marcela Fiedorová a Mgr. Eva Málková

Grafické zpracování: MgA. Iva Hrubošová

Vydala: Katedra rozvojových studií,
Přírodovědecká fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
(development.upol.cz)

Neprošlo jazykovou korekturou.

Zdroje satelitního snímku: Esri, USGS

Olomouc 2013

ČESKÁ REPUBLIKA
POMÁHÁ

Projekt je podporován z prostředků České rozvojové agentury a Ministerstva zahraničních věcí ČR v rámci Programu zahraniční rozvojové spolupráce ČR.

